

Asia: VN/13519/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaalihuoltolain ja ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan organisaatio

Lausunnonantajan organisaatio

Kunta tai kuntayhtymä

Sosiaalihuoltolaki

1. Ovatko kotiin annettavia palveluja koskevat säännökset (19 §, 19 a § ja 19 b §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Ei [19§: Kotihoidon yöhoidon järjestäminen harvaan asutuilla alueilla haastavaa ja vie paljon resursseja. Sen velvoittavuus ei ole onnistunut ehdotus. Harvaan asutuilla alueilla yöhoidon tarvitseville asiakkaille ensisijainen palvelu olisi tehostettu palveluasuminen (ehdotuksen mukaan hoiva-asuminen). Tiheään asutuilla alueilla voi säilyä mahdollisuus tarjota yöhoidon myös omaan kotiin, mutta ei velvoittavana. Teknologian käyttö erityisesti myös yöhoidon tukena on kannatettava ehdotus. Se lisää asiakkaan ja omaisten turvallisuutta, vähentää käyntitarvetta ja siten mahdollistaa asiakkaan keskeytyksettömät yöunet. Hoitajamäärä kunnissa ei tule riittämään yöhoidon toteuttamiseen, lisäksi yötyön määrän lisääminen heikentää henkilöstön jaksamista, lisää entisestäänkin kotihoidon työn kuormittavuutta ja vaikeuttaa henkilöstön saatavuutta kotihoitoon. Yöhoidon vaikutusta arvioinnissa käytettyihin kustannusvaikutuksiin olisi syytä tarkastella uudestaan. Säännöksen 19a§ tukipalvelujen listasta poistettaisiin pyykkipalvelu ja siivouspalvelu. Säännöksen ensimmäisessä momentin kuvausta siitä mitä tukipalveluilla tarkoitetaan olisi tarkennettava. Tukipalvelut on tarkoitettu tilanteisiin kun asiakas ei kykene asioimaan kodin ulkopuolella. Nyt momentti ohjaa järjestämään tukipalveluja asiakkaille, joiden toimintakykyä ylläpitäisi paremmin vaikkapa kauppa-asiointi avun turvin ja ateriointi kodin ulkopuolella. Turvapalvelu tukipalveluna on hyvä asia. Jotta tulkintaongelmilta välttyttäisiin on selkeästi kuvattava minkä tasoista ja minkälaisella koulutuksella turvapalveluun kuuluva arviointi kotona tehdään esim. palvelun vasteaika harvaan asutulla alueella ei voi olla sama kuin taajamassa. Säännöksistä 19§, 19a§ ja 19b toteamme yleisesti, että henkilöstön saatavuus on erittäin haasteellista koko maassa ja

kaikesta lainsäädännöstä, joka lisää ja tiukentaa velvoitteita palvelujen järjestämiseen ja käytännön toteuttamiseen tulisi pidättäytyä.]

2. Kotihoitoa ehdotetaan järjestettäväksi vuorokaudenajasta riippumatta (19 §:n 3 mom.). Onko tämä mielestänne kannatettava ratkaisu?

Ei

3. Ovatko ns. tavallista palveluasumista koskevat säännökset (21 b §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Kyllä

4. Onko tavallista palveluasumista koskeva pykälä tarpeeksi selkeästi muotoiltu? Jos ei, miten sitä voisi muuttaa?

Ei [Pykälässä puhutaan palveluasumisen järjestämisestä. Sana viittaa liiaksi asunnon välittäjänä toimiseen, joka ei ole sosiaalihuollon tehtävä. Tuettua asumista voisi laajentaa niin, että palveluasumisen termiä ei enää tarvitsisi. Käytännössä tämä tarkoittaisi tuettua asumista erilaisin palveluin. Asumisen järjestämisen sijaan vahvistuisi asumisen ohjaus.]

5. Ovatko hoiva-asumista koskevat säännökset (21 c §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Ei [Hoiva-asuminen on käsitteenä viittaa holhoavaan ja asukasta hoivan kohteena pitävään ajatteluun. Sen sijaan asukkaiden tulee pystyä elämään oman näköistä arkea ja heidän itsemääräämisoikeutta tulee kunnioittaa hoivaamisen näkökulman sijaan. Hoiva-asuminen käsite sisältää ajatuksen säilyttävästä palvelusta. Sen sijaan asumisen tulee olla toimintakykyä edistävää ja tukea yksilöllistä elämänlaatua. Hoiva-asumisenkin asukkaan palvelun lähtökohtana ei ole hoiva vaan asukkaan arkeen ja elämään kuuluvat tarpeet ja toiveet.]

6. Löytyisikö tehostettu palveluasuminen –termin korvaajaksi jokin parempi ehdotus kuin hoiva-asuminen? Mikä?

Vaihtoehtoisen termin löytäminen pohdinnoista huolimatta vaikeaa.

7. Ovatko ehdotetun hoiva-asumispykälän palvelun saantikriteerit tarkoituksenmukaisia ja tarpeeksi selkeitä? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Kyllä

8. Ovatko turvapalvelun toteuttamista koskevat säännökset (46 a §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Kyllä

9. Pitääkö turva-auttajan olla sote-ammattihenkilö, vai riittääkö että hän on koulutuksensa ja kokemuksen perusteella sopiva, kuten lakiesityksessä ehdotetaan (46 a §)?

Ei

10. Ovatko kotihoidon henkilöstön riittävyyden turvaamista koskevat säännökset (46 b § ja 49 b §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Ei [Sosiaalihuoltolain 46b§ pykälässä pyritään mahdollistamaan mm. teknologian hyödyntämistä kotihoidossa ja tuottavuuden parantamista. Kuitenkin asiakkaan toivomusten käyntien ajoituksesta johtaa siihen, että kotihoidon palvelua ei toteuteta käyntien aikakriittisyys huomioiden koko kotihoidon vaikuttavuus, vaan heikommalla tuottavuudella optimoiden käyntejä yksittäisten asiakkaiden toiveiden mukaisesti. Kun toisaalla pykälässä § 49d 1 mom. 4. kohdassa edellytetään parempaa tuottavuutta. Pahimmillaan tämä johtaa siihen, että kotihoidon saantiperusteita joudutaan kiristämään henkilöstön riittävyyden ja lainsäädännön kiristymisen vuoksi koska muutoin kotihoitoa ei pystytä toteuttamaan.]

11. Ovatko ns. hybridiasumista koskevat säännökset (46 c §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Kyllä

Vanhuspalvelulaki

12. Onko mielestänne pitkäaikaisen laitoshoidon lakkauttaminen sosiaalihuollon yksiköissä iäkkäiden osalta onnistunut ratkaisu (14 §, 14 a §, 15 b §)?

Kyllä

13. Onko lakiehdotuksessa esitetty palvelusuunnitelman sisällön täsmentäminen tarpeellista (16 §)?

Kyllä

14. Onko lakiehdotuksessa esitetty omatyöntekijän tehtävien täsmentäminen tarpeellista (17 §)?

Ei

15. Onko lääkehoidon toteuttamista koskeva säännös mielestänne onnistunut (20 §:n 1 mom.)?

-

16. Onko mielestänne kannatettavaa, että seurantayhteenvedot julkaistaisiin toimintayksikkökohtaisina (24 a §)?

Kyllä

Koko lakipakettia koskevat kysymykset

17. Mitä haasteita näette säännösten toimeenpanossa? Onko lakiesityksellä riskejä?

Henkilöstön saatavuus on erittäin haasteellista koko maassa ja kaikesta lainsäädännöstä, joka lisää ja tiukentaa veloitteita palvelujen järjestämiseen ja käytännön toteuttamiseen tulisi pidättäytyä. Kunnille lainsäädännöstä tulevat uudet veloitteet tulisi korvata kunnille täysimääräisinä valtionosuuksina.

Vanhuspalvelulain 20§ on tarkennettu riittävän henkilöstön mitoitus. Ammattihenkilöiden välittömän työn määrän laskeminen tulee aiheuttamaan erilaisia tulkintoja kuntien ja aluehallintoviranomaisten kesken.

Sosiaalihuoltolain 46b§ , 49b§ ja vanhuspalvelulain 20§ välillä on ristiriitaa vaadittavan osaamisen, teknologian käytön mahdollistamisen ja tuottavuuden kesken.

18. Millaista tukea toivotte toimeenpanoon?

-

19. Mitä muuta haluaisitte lausua esityksestä?

Sosiaalihuoltolain 42§ kuvattu omatyöntekijä on käytännön toteutuksen kannalta epäselvä, eikä tehtävien tarkennus vanhuspalvelulain uuteen 17§:n tuo asiaan selkeytystä.

Vanhuspalvelulain 3a§ pykälässä mainitun hoiva-avustajan työn ja tehtävän määrittelemine osaksi ammattihenkilöstöä kotihoidossa että ikäihmisten asumispalveluissa. Tehtävään on määritelty vaadittava koulutusvaatimus.

Sosiaalihuoltolain 49b§ on epäonnistunut. Lakiin ei ole mitään tarvetta kirjata miten eri esihenkilötaso raportoi seuraavalle tasolle. Tämä estää uudenlaisten työkuultuurien kehittämisen eikä se ratkaise pykälässä mainittuja henkilöstön saatavuuteen liittyviä haasteita millään tavalla.

Lähteenmäki Riikka
Tampereen kaupunki - Apulaispormestari Johanna Loukaskorpi, sosiaali- ja terveyspalvelut